

NARODNI
DOM
MARIBOR

80 LET KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2025/2026

2. abonmajski koncert

Torek, 2. december 2025, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

Simfonični orkester WDR

Andrew Manze, dirigent

Isabelle Faust, violina

Koncert traja približno eno uro in 45 minut in ima odmor.

Spored

Robert Schumann (1810–1856)

Uvertura k Schillerjevi igri *Nevesta iz Messine*, op. 100

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

Koncert za violino in orkester v e-molu, op. 64

I. Allegro molto appassionato

II. Andante – Allegretto non troppo

III. Allegro molto vivace

Robert Schumann

Fantazija za violino in orkester v C-duru, op. 131

Franz Schubert (1797–1828)

Simfonija št. 7 v h-molu, D 759, »Nedokončana«

I. Allegro moderato

II. Andante con moto

Le malokateri pesnik je zapustil tako neizbrisen pečat v zgodovini evropske kulture kot Friedrich Schiller, ena osrednjih osebnosti nemškega idealizma in weimarskega klasicizma. Njegova dela so številne skladatelje navdihnili, da so njegove besede prelili v glasbo. Schillerjevo poezijo srečamo v Beethovnovem veličastnem finalu *Devete simfonije*, v Verdijevih opernih stvaritvah in v številnih Schubertovih samospevih. V to tradicijo glasbenih odmevov se umešča tudi **Robert Schumann** (1810–1856), eden izmed skladateljev, ki so se poskušali oddaljiti od simfonije, ker jo je po njihovem prepričanju že Beethoven izpopolnil do konca, in razviti nove enostavne oblike, med njimi koncertno uverturo. Ta je pogosto veljala za delo »v iskanju opere«, a je skladateljem omogočala, da so izrazili svojo ustvarjalnost brez večurne dramske obremenitve. Schumann je že leta 1835 zapisal, da je koncertna uvertura »spoštovanja vredna, a vendarle začasna rešitev pobeethovnovskega simfoničnega vprašanja«. Leta 1851 je napisal **Uverturo k Schillerjevi igri Nevesta iz Messine**, ki jo je štel za eno svojih najbolj dovršenih orkestrskih stvaritev, kar nakazuje tudi okrogla številka opusa 100. Obenem je priznal, da je bila orkestracija obrtno zahteven zalogaj, ki mu nikoli ni povsem zadostil; in njegovo orkestrsko pisanje so dejansko mnogi kritizirali. Kljub temu bistvo Schumannove toplo žareče simfonične glasbe tiči v njeni neposredni romantični privlačnosti, v vseh tistih osebnih potezah in idiosinkrazijah, ki skupaj tvorijo njegov kompleksni umetniški značaj.

Veliki violinski virtuoz 19. stoletja, Joseph Joachim, je nekoč naštel štiri velike violinske koncerte nemškega repertoarja: poleg Beethovnovega dramatičnega, Brahmsovega resnega in

Bruchovega zapeljivega je za najbolj intimno označil delo **Felixa Mendelssohna Bartholdyja** (1809–1847). Slednji je **Koncert za violino in orkester v e-molu** zasnoval v tesnem sodelovanju s svojim prijateljem in koncertnim mojstrom leipziškega orkestra Gewandhaus, Ferdinandom Davidom. Skladatelj mu je že leta 1838 pisal, da ima v mislih koncert v e-molu, »ki mu ne da miru«. Z delom je zaključil šele leta 1844, prva izvedba pa je sledila marca 1845 v Leipzigu z Davidom kot solistom in Nielsom Gadejem za taktirko. Koncert je bil sprejet z izjemnim navdušenjem in je hitro postal eno temeljnih del violinskega repertoarja. Čeprav ohranja klasično tritavčno zgradbo s stavki hitro–počasi–hitro, je poln novih rešitev, ki so močno vplivale na nadaljnji razvoj tovrstnih skladb. Posebnost dela je tudi neprekinjeni tok med stavki in tematska povezanost med njimi. Mendelssohn je tradicionalni sonatni cikel preoblikoval, ne da bi ga razgradil, s tem da je ohranil njegovo logiko, a ga je zasnoval bolj organsko. Namesto običajnega orkestrskega uvoda solist vstopi takoj in predstavi glavno temo, s čimer skladatelj do neke mere odpravlja hierarhijo med orkestrom in solistom. Posebnost prvega stavka je tudi kadenca, ki jo je Mendelssohn zapisal v celoti in jo umestil pred reprizo. Drugi stavek je oblikovan v tridelni pesemski obliki in deluje kot lirična romanca za violino in orkester. Sklepni stavek je sonatni rondo z lahkotnim, skoraj scherzovskim značajem, v katerem si solist in orkester enakovredno izmenjujeta melodično gradivo. Takšna uravnoteženost med virtuosnostjo in oblikovno jasnostjo uteleša Mendelssohnovo sposobnost, da tradicije ne ruši, temveč jo preoblikuje v nov izraz 19. stoletja.

V mladem violinistu Josephu Joachimiu je **Robert Schumann** prepoznal enega najplemenitejših glasbenih značajev svoje dobe in idealnega interpreta novejših del. Leta 1853 sta skupaj nastopila na Spodnjereškem glasbenem prazniku (*Niederrheinisches Musikfest*), kjer je violinist pod skladateljevo taktirko izvedel Beethovnov *Violinski koncert*. Schumannu je Joachim nato spodbudil, naj sam napiše delo v podobnem duhu, saj so imeli violinisti »po- leg komorne glasbe tako malo priložnosti, da pokažejo svoj inštrument«. Schumann se je hitro odzval in še istega leta poleg *Violinskega koncerta v d-molu* in *Sonate za violino in klavir št. 3 v a-molu* v nekaj mesecih napisal **Fantazijo za violino in orkester v C-duru**. Slednjo je Joachim kmalu izvedel v Düsseldorfu ter nato še v Leipzigu in Hannoveru, kjer so jo razglasili za Schumannovo najboljšo koncertantno skladbo. Enostavno zasnovano *Fantazijo* odpira kratki uvod, ki se pozneje tematsko poveže z osrednjim delom. Solist med potekom skladbe večinoma variira in razvija tematsko gradivo, pri čemer izstopa virtuosno zasnovana kadenca, ki jo je Schumann, podobno kot Mendelssohn, v celoti zapisal sam in umestil pred reprizo podoben sklep. Čeprav je skladatelj poznejši *Violinski koncert* bolj temačen in zadržan, ima *Fantazija* izrazitejšo briljanco in lahkotnost. A tudi v tej nekoliko bolj odprti in navzven sijoči glasbi se čuti nemir skladateljevega poznega obdobja, ki se kaže v napetosti med notranjo občutljivostjo in navzven odprto virtuosnostjo, ki jo je znal Joachim še posebej ceniti.

Franz Schubert (1797–1828) je v svojih zgodnjih ustvarjalnih letih pisal v duhu dunajskih predhodnikov, vendar se je

že kmalu začela kazati njegova potreba po preseganju klasicističnih vzorcev. Njegove prve simfonije odražajo zlasti vplive Mozarta, a že nakazujejo skladateljevo željo, da bi obliko razširil in vsebino poglobil. Schubert je čutil potrebo, da se poleg samospēva, kjer je dosegel izjemno zrelost, uveljavi tudi na področju orkestralne glasbe. V dvajsetih letih 19. stoletja je začel svojo pot k idealu »velike simfonije«, ki bi nadaljevala beethovnovsko tradicijo ter hkrati odražala njegov lastni, intimnejši svet. **Simfonija št. 7 v h-molu** je prvi resni korak v to smer. Nastala je leta 1822, po petih hitro napisanih simfonijah in obdobju tišine. Zasnovana je kot delo velikih razsežnosti, a je skladatelj dokončal le dva stavka in osnutek scherza. Kljub temu simfonija s svojim poenotenim izrazom in večplastno, dinamično strukturo deluje kot zaokrožena celota. Pri naša mnogo novosti, med njimi začetek prvega stavka z nizkimi godali, ki vzpostavijo občutek tesnobe in odstopajo

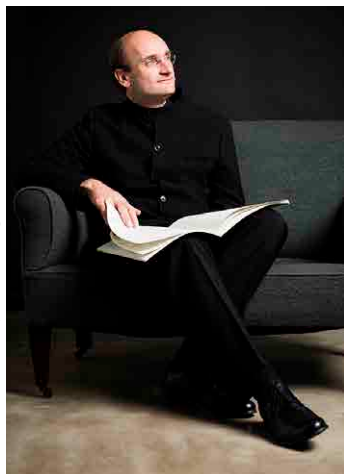
od tradicionalne norme počasnega uvoda. Temo najprej oblikujejo violine, nato se pridružita oboa in klarinet, kar zopet ne sledi tipičnemu »prepričljivemu« nastopu prve teme. Prvo temo prekinejo zadržani toni, ki vodijo v drugo temo – značilno schubertovsko melodijo, katere urejenost zanika tradicionalni simfonični razvoj. Drugi stavek prehaja med dvema kontrastnima temama: lirično, ki jo uvedejo rogovi in nizka godala, ter otožno, ki se razcveti v dialogu klarineta in oboe. Z dvema stavkoma, sorodnima v tempu in značaju, je Schubert prelomil s tradicijo štiristavčne oblike. »Nedokončana« je zato manj nedokončana kot pa prelomna in predstavlja prvi uresničeni poskus velike simfonije, ki temelji na notranjem razvoju in ne na formalni popolnosti, skratka, je delo, v katerem se klasična arhitektura razpira v romantično introspekcijo. S tem se je Schubert približal idealu, ki ga je dokončno uresničila njegova *Velika simfonija v C-duru*.

SIMFONIČNI ORKESTER WDR

Simfonični orkester Zahodnonemškega radia (WDR) s sedežem v Kölnu že od ustanovitve leta 1947 sodi med osrednje nemške orkestrske ansamble. Nastal je kot orkester tedanjega radia NWDR (*Nordwestdeutscher Rundfunk*) in je sčasoma postal pomemben nosilec nemškega glasbenega življenja, zlasti na področju sodobne glasbe. Med skladatelji, ki so zanj pisali ali mu posvetili nova dela, najdemo imena, kot so Berio, Henze, Penderecki,

Stockhausen in Zimmermann. Orkester redno nastopa v Filharmoniji v Kölnu, sodeluje z najuglednejšimi koncertnimi hišami in festivali ter svoje koncerte prenaša po radiu, televiziji in spletu. Med njegovimi glavnimi dirigenti so bili Christoph von Dohnányi, Semjon Bičkov, Jukka-Pekka Saraste in Cristian Măcelaru, v prihodnjih sezonah pa bo umetniško vodstvo prevzela Marie Jacquot. Z naročili novih del, obsežno diskografijo in vsestransko koncertno dejavnostjo orkester ostaja ena najprepoznavnejših evropskih radijskih ustanov, ki povezujejo tradicijo s sodobnostjo.

ANDREW MANZE

Andrew Manze © Benjamin Ealovega

Britanski dirigent in violinist Andrew Manze je znan po svojem širokem in poglobljenem poznavanju simfoničnega repertoarja ter premišljenem pristopu k zgodovinsko ozaveščeni interpretaciji. Njegov repertoar sega od baroka do poznega romantizma. Po študiju klasične filologije v

Cambridgeu se je posvetil violini in se uveljavil kot eden vodilnih interpretov baročne glasbe, povezan z ansambli, kot sta The English Concert in Academy of Ancient Music. Od leta 2014 do 2023 je bil glavni dirigent orkestra Severnonemškega radia NDR (*NDR Radiophilharmonie*) v Hannoveru, s katerim je posnel cikel Mendelssohnovih simfonij za založbo Pentatone, pred tem pa je vodil Simfonični orkester v Helsingborgu. Redno sodeluje z vrhunskimi orkestri, kot so Münchenski in Berlinski filharmoniki, Orkester Concertgebouw, Bostonski simfonični orkester in Camerata Salzburg. Njegovo ustvarjanje odlikujeta jasna slogovna zavest in zmožnost povezovanja zgodovinsko ozaveščene avtentičnosti z živo, komunikativno interpretacijo.

ISABELLE FAUST

Isabelle Faust © Marco Borggreve

Isabelle Faust sodi med najuglednejše nemške violinistke svoje generacije. Po študiju pri Christophu Poppenu in Dénesu Zsigmondyju je že v mladih letih zmagala na prestižnem Paganinijem tekmovanju v Genovi ter se hitro uveljavila na mednarodnih odrih. Njene interpretacije slovijo po izjemni slogovni občutljivosti, tehnični dovršenosti in zvestobi skladateljevemu izvirniku, kar vedno dopolnjuje s sodobno interpretativno perspektivo. Isabelle Faust enako prepričljivo izvaja tako glasbo Bacha, Beethovna in Schumanna kot Bartóka, Messiaena in Widmanna, pogosto pa sodeluje tudi z ansambli, specializiranimi za historično izvajalsko prakso. Njene številne zgoščenke za založbo Harmonia Mundi, med njimi posnetki Bachovih sonat in partit ter Mozartovih koncertov, so prejele najvišja mednarodna priznanja, med drugim nagrade *gramophone*, *echo klassik*, *diapason d'or* in *ICMA*. Od leta 2004 poučuje violino na Univerzi za umetnost v Berlinu in igra na slovito Stradivarijevo violino iz leta 1704.

Jan Prepadnik

(Jezikovni pregled Monika Jerič)

Napovedujemo in vabimo

KROŽEK ELENE BAŠKIROVE

Albena Danailova, violina

Mohamed Hiber, violina

Adrien La Marca, viola

Ivan Karizna, violončelo

Pablo Barragán, klarinet

Elena Baškirova, klavir

Četrtek, 11. december 2025, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

2. koncert Komornega cikla in za izven

Sponsored: Antonín Dvořák, Béla Bartók, Bohuslav Martinů

Elena Baškirova © Nikolaj Lund

Slavnostni koncert ob 80. obletnici
Konzertne poslovalnice Narodnega doma Maribor

KOMORNI ORKESTER IZ BASLA

Deljana Lazarova, dirigentka

Alexandra Dovgan, klavir

Petek, 13. februar 2026, ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

3. koncert Orkestrskega cikla in za izven

*Sponsored: Clara Schumann, Emilie Mayer, Nana Forte,
Robert Schumann*

Komorni orkester iz Basla © Matthias Mueller

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro ter uro pred prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vsstopnice@nd-mb.si

🌐 www.nd-mb.si

VEČER 80let

RADIO CITY

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.